

Currently in Russia the housing is very acute problem that refers to at least half of the population. The government participates in its solving on the federal and local level. The forms of participation vary from the drafting of laws and legal documents up to direct subsidizing certain categories of citizens.

The paper considers the forms and the methods of governmental participation in the housing problem solving in Russia, the mechanisms and the results of their resource support; the principles of optimization of state participation in the housing problems solving; the model of estimation of the governmental participation in the housing problem solving, which takes into account the diversity of the forms, methods and results of the governmental participation.

housing problem, housing policy, housing provision, housing affordability, housing finance, the effectiveness of housing policy

Одержано 28.04.14

УДК 37.018:316.422

О.А. Комарова, проф., д-р екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Шляхи розвитку освіти в умовах становлення інформаційного суспільства

В статті визначено, що в умовах становлення інформаційного суспільства основним принципом розвитку освіти є її безперервність. Обґрунтовано, що розвиток нової парадигми освіти реалізується через механізм інформатизації освітньої сфери. Виявлено основні цілі, завдання та пріоритетні напрями інформатизації освіти. Обґрунтовано вплив реалізації пріоритетних напрямів інформатизації освіти на формування інформаційної культури та інформаційної компетентності всіх учасників освітнього процесу.

освіта, інформаційне суспільство, інформатизація, інформаційна компетентність, інформаційна культура

О.А. Комарова, проф., д-р екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Пути развития образования в условиях становления информационного общества

В статье определено, что в условиях становления информационного общества основным принципом развития образования является его непрерывность. Обосновано, что развитие новой парадигмы образования реализуется посредством механизма информатизации образовательной сферы. Определены основные цели, задачи и направления информатизации образования. Обосновано влияние реализации приоритетных направлений информатизации образования на формирование образовательной культуры и информационной компетентности всех участников образовательного процесса.

образование, информационное общество, информатизация, информационная компетентность, информационная культура

Постановка проблеми. В умовах становлення інформаційного суспільства, заснованому на розумі, знаннях, інтелектуальних здібностях, прискорюються темпи відтворення інформації, швидкість та обсяги інформаційних потоків. Нині інформація перетворилась на ресурс, а інформаційні технології – на засіб підвищення продуктивності та ефективності праці. За таких обставин суспільство висуває

принципово нові вимоги до системи освіти, зокрема постала необхідність становлення нової освітньої парадигми, яка ґрунтується на зміні фундаментальних уявлень про людину та її розвиток через освіту. Сьогодні втрачає актуальність вимога до тих, хто навчається, щодо засвоєння всіх знань, нагромаджених людством. На перше місце виходить вимога до наявності у людини уміння вчитися, тобто вирішувати проблеми в сфері навчальної діяльності, реалізовувати навчальні цілі через власну освітню траєкторію. Нова парадигма освіти повинна базуватися на наступних вихідних положеннях:

- освіта має формувати самостійний (критичний) тип мислення особистості на підставі навчання навичкам роботи з різноманітними видами інформації та надання умінь щодо її обробки і аналізу;
- освіта має переорієнтуватися з традиційного принципу формування знань, умінь і навичок на принцип формування компетентності учня (студента);
- освіта має сформувати уміння до безперервного навчання на підставі використання сучасних інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем та перспектив розвитку освіти в умовах становлення інформаційного суспільства присвячені праці таких науковців, як В.Л. Іноземцева, А.В. Дабагяна, А.М. Михайличенко, А.П. Суханова, С.М. Оленевої, А.І. Ракітова та ін., де обґрунтовується роль інформації як фундаментального чинника суспільного розвитку та визначаються окремі напрямки модернізації освіти. Проте залишаються недостатньо розробленими напрями інформатизації освіти, спрямовані на комплексне перетворення освітньої парадигми.

Постановка завдання. Метою статті є визначення пріоритетних принципів, завдань та напрямів розвитку інформатизації освітньої сфери як механізму, що забезпечує формування єдиного освітньо-інформаційного середовища, інформаційної культури та інформаційної компетентності всіх учасників освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. В умовах зростання ролі інформації в суспільному розвитку динамічно підвищується інформаційна насиченість зовнішнього середовища життєдіяльності людини. За таких обставин завданням освіти стає навчити людину до життя в бурхливому потоці інформації, створити умови для її безперервного розвитку. В зв'язку з цим основним принципом освіти в умовах інформатизації суспільства є принцип безперервності, який означає, що освітній потенціал особистості повинний зростати протягом всього її життя. Актуальність розвитку освіти за принципом безперервності зумовлена об'єктивною потребою в оновленні знань.

На Європейському саміті, що відбувся в березні 2000 р. безперервна освіта була визнана основоположним чинником для забезпечення переходу до економіки та суспільства, заснованих на знаннях. В Меморандумі, підписаному на саміті, безперервну освіту визначено як всебічну учбову діяльність, що здійснюється на постійній основі з метою покращення знань, навичок та професійної компетенції. При цьому підкреслюється, що основними цілями безперервної освіти є забезпечення активної громадянської позиції людини та її конкурентоспроможності на ринку праці [1].

Метою безперервної освіти в Україні має стати підготовка фахівців нової якості, адекватних вимогам інформаційного суспільства, мобільних в умовах посилення глобалізаційних процесів у світовій економіці, здатних до постійного професійного розвитку та праці в умовах змінюваного зовнішнього середовища.

Реалізація даної цілі вимагає вирішення таких завдань:

- розвиток системи додаткових освітніх послуг, що забезпечують реалізацію принципу „освіти протягом життя”;

- прогнозування потреб в області безперервної освіти на підставі вивчення ринку праці та освітніх послуг;
- створення сучасної матеріально-технічної, навчально-методичної та інформаційної бази для розвитку безперервної освіти.
- Цілі та завдання безперервної освіти визначають доцільність її розвитку за такими принципами:
 - принцип системності: безперервна освіта має проектуватись, функціонувати та розвиватись як система, що складається з взаємопов'язаних та взаємоузгоджених елементів;
 - принцип науковості: зміст навчання в системі безперервної освіти має формуватися на підставі наукового знання, що відповідає останнім досягненням науки та техніки;
 - принцип прагматичної орієнтації: зміст навчання повинний бути спрямований на надання учням (студентам) знань, умінь і навичок, що відповідають поточним та перспективним потребам виробництва;
 - принцип інформаційності: функціонування системи безперервної освіти має базуватися на підставі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
 - принцип індивідуалізації та диференціації навчання: забезпечення адресного підбору форм і методів навчання для кожної людини, що дозволяє формувати індивідуальну освітню траєкторію та відповідний їй диференційований план навчання;
 - принцип мобільності: навчальні програми, форми контролю знань у вітчизняних навчальних закладах мають бути уніфіковані з аналогічними програмами та формами контролю знань у провідних зарубіжних навчальних закладах.

Реалізація принципів безперервності освіти дозволить вирішити проблему підготовленості людини до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Основним механізмом, що забезпечить становлення нової парадигми освіти є інформатизація освіти. Остання являє собою, по-перше, процес забезпечення освітньої сфери методологією та практикою розробки та оптимального використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; по-друге, комплекс заходів, спрямованих на удосконалення педагогічних процесів через комп'ютеризацію навчальних закладів і впровадження в освітню сферу інформаційних технологій з метою забезпечення відповідності інформаційної компетентності та інформаційної культури індивідів сучасним вимогам і потребам інформаційного суспільства.

На II Міжнародному конгресі ЮНЕСКО „Освіта та інформатика” була задекларована нова парадигма освіти, яка включає в себе положення про інформатизацію освіти як найважливіший чинник розвитку освіти. В рекомендаціях даного конгресу зазначається, що саме з інформатизацією освіти сьогодні пов'язуються реальні можливості побудови відкритої системи освіти, що дозволяє кожній людині обрати власну траєкторію навчання; докорінної зміни технології отримання нового знання через більш ефективну організацію пізнавальної діяльності на підставі такої властивості комп'ютера, як індивідуалізація навчального процесу при збереженні його цілісності за рахунок динамічності та адаптованості автоматизованих навчальних програм [2, с. 53].

Питанням розвитку освіти на підставі впровадження інформаційних технологій сьогодні приділяється значна увага з боку органів державної влади та науково-педагогічної громадськості. Про це свідчить започаткування створення законодавчої бази в цій галузі. Зокрема, прийнято Закони України „Про Національну програму інформатизації України”, „Про концепцію Національної програми інформатизації України”, затверджено Концепцію розвитку дистанційної освіти та ін.

Проблема інформатизації освіти має широкий соціальний аспект, адже вільний доступ до інформації та наявність умов для її розповсюдження сьогодні розглядаються як неодмінна умова поступального суспільного розвитку та чинник суспільного добробуту. Відставання будь-якої держави в області інформаційних технологій посилює її інформаційну залежність від більш розвинених в даному аспекті держав. За таких обставин знижуються конкурентні позиції держави на світовій арені, унеможлиблюється модернізація освіти відповідно зі світовими стандартами якості. З метою запобігання цим негативним явищам необхідно забезпечити інформатизацію освіти відповідно з вимогами інформаційного суспільства.

Інформатизація освіти є вагомим чинником підвищення її якості та доступності. Інформатизацію слід розглядати не тільки як ефективний педагогічний інструмент, який забезпечує удосконалення змісту, форм і методів навчання на якісно новій основі, але й як засіб оперативного доступу педагогів та учнів (студентів) до наукової та навчально-методичної інформації. Отже, інформатизація є, по-перше, необхідною умовою прогресивного розвитку освіти, по-друге, чинником досягнення пріоритетних цілей освіти – розвиток освітнього потенціалу населення, формування у людей нового наукового світогляду, який відповідає умовам інформаційного суспільства та забезпечує їх адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Інформатизація освіти детермінована такими потребами:

- суспільні потреби в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в умовах інформаційного суспільства;
- потреби сучасного високотехнологічного виробництва в професіоналах, здатних працювати з використанням сучасних засобів інформатизації та інформаційних технологій;
- індивідуальні потреби в одержанні якісних освітніх послуг, успішній професійній самореалізації в умовах інформаційного суспільства.

В якості основних цілей інформатизації освітньої сфери доцільно виокремити наступні:

- формування інформаційної культури та інформаційної компетентності учнів (студентів) з метою забезпечення їх швидкої професійної адаптації в умовах інформаційного суспільства;
- підвищення якості освіти шляхом удосконалення змісту, методів і форм навчання на базі новітніх інформаційних технологій;
- прискорення інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський та світовий освітній простір;
- підвищення економічного, науково-технічного та культурного потенціалу країни за рахунок зростання освітнього рівня населення.

Основними завданнями інформатизації освіти є:

- формування у учнів (студентів) готовності використовувати інформаційні технології в своїй майбутній професійній діяльності;
- надання в старших класах загальноосвітньої школи теоретичних знань в області інформатики та інформаційних технологій, які в майбутньому складатимуть основу формування практичних навичок щодо використання останніх;
- надання в професійних закладах освіти знань, умінь і навичок в області інформаційних технологій, які сприятимуть професійній адаптації випускників;
- розвиток системи підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів на основі інформаційних технологій з метою підвищення їх мобільності та конкурентоспроможності.

Виходячи з зазначених потреб, цілей та завдань пріоритетними напрямками інформатизації вітчизняної освіти є:

- покращення рівня комп'ютеризації навчальних закладів, створення умов для персонального доступу до комп'ютерних засобів на всіх рівнях загальної та професійної освіти;
- підвищення кваліфікації та перепідготовка педагогічних кадрів в області інформаційних технологій з метою підвищення їхньої інформаційної компетентності;
- розробка нового покоління навчально-методичних комплексів на підставі використання інформаційних технологій;
- створення умов для використання апаратних і програмних засобів інформаційних технологій з метою забезпечення наочності навчального матеріалу, його систематизації та якісного контролю знань;
- створення та розвиток вітчизняних інформаційно-освітніх мереж та організація підключення до них навчальних закладів;
- розробка та реалізація державних програм, спрямованих на розвиток інформаційних технологій навчання, створення єдиного освітнього інформаційного середовища тощо;
- розвиток системи відкритої освіти.

Особлива увага має бути приділена розробці ігрових програм, орієнтованих на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Такі програми повинні сприяти виявленню природних здібностей на нахилів дитини, підвищувати мотивацією навчання за рахунок внесення до нього елементів гри, змагальності, наочності.

Реалізація зазначених напрямків інформатизації освіти сприятиме формуванню інформаційної компетентності та інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу. Досить поширеним є розуміння інформаційної компетентності як індивідуально-психічного стану, що об'єднує теоретичні знання про джерела інформації та уміння працювати з інформацією в різному вигляді, а також можливість самостійно застосовувати нові інформаційні технології [3, с. 147]. На думку автора, інформаційна компетентність – це, насамперед, готовність використовувати в практичній діяльності знання, уміння та навички в області інформаційних та комунікаційних технологій з метою швидкого пошуку необхідної інформації, її обробки, систематизації, аналізу та оцінки.

Проблемам формування інформаційної культури присвячені численні праці науковців, зокрема М.Г. Вохришева, К.К. Коліна, С.М. Оленевої, А.І. Ракітова, Б.А. Семеновкера, Е.П. Семенюка, А.П. Суханова та ін. Аналіз наукових праць зазначених авторів дозволив виокремити три підходи до визначення сутності інформаційної культури, зокрема: історичний підхід, згідно з яким інформаційна культура розглядається з позицій її генезису як історична та соціальна обумовленість [4, с. 15; 5, с. 12]; технологічний підхід, за яким інформаційна культура є методичним апаратом оперування соціальною інформацією, мірою досконалості в оперуванні будь-якою інформацією [6, с. 141; 7, с. 3]; філософський підхід, який визначає інформаційну культуру як спосіб інформаційного регулювання соціальних протиріч [8, с. 52]. Всі зазначені автори наголошують увагу на доцільності формування інформаційної культури особистості в процесі навчання в усіх ланках системи освіти.

Інформаційна культура цілком обумовлена соціальною природою людини, є продуктом її творчих здібностей та виявляється в наявності у особистості таких якостей: навички щодо використання технічних засобів; уміння та навички використовувати в своїй діяльності інформаційні технології, основу яких складають програмні продукти; уміння пошуку інформації з всіх можливих джерел (від

друкованих джерел до електронних комунікацій) та її аналітичної переробки; уміння ефективно використовувати інформацію як в професійній діяльності, так і в повсякденному житті; знання особливостей інформаційних потоків в обраній сфері професійної діяльності.

Таким чином, формування інформаційної культури особистості в процесі навчання передбачає надання їй знань, умінь та навичок щодо пошуку необхідної інформації, її осмислення та творчого використання, формування творчого відношення до професійної діяльності на підставі використання наявного різноманіття інформаційних джерел та інформаційних технологій. Важливою складовою інформаційної культури є усвідомлена мотивація особистості, по-перше, на розвиток умінь і навичок інформаційної діяльності та інформаційного спілкування на основі інформаційних та телекомунікаційних технологій; по-друге, задоволення індивідуальних інформаційних потреб на основі інформаційних технологій та сучасних комп'ютерних засобів.

Формування інформаційної культури має стати цілеспрямованим, організованим процесом, орієнтованим на навчання як учнів (студентів), так і викладачів спеціальним знанням та умінням в області інформаційних технологій та комп'ютерних засобів.

Успішність інформатизації освіти значною мірою визначається інформаційною компетентністю педагогів в сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні інформаційна компетентність та інформаційна культура педагога виступають ключовими чинниками його інтегрованості в процеси модернізації освіти, пов'язані з вдосконаленням змісту, форм та методів навчання на базі інформаційних технологій. Нажаль, сучасні педагоги мають досить низький рівень мотивації до опанування інформаційних та комунікаційних технологій навчання. Це обумовлено як відсутністю вільного доступу до комп'ютера на роботі та вдома, так і відсутністю належних умов для підвищення рівня професійної підготовки в області інформаційних та комунікаційних технологій. Тому пріоритетним напрямком інформатизації освіти має стати підвищення кваліфікації педагогічних кадрів з метою оволодіння ними основами роботи в операційній системі Windows, основами підготовки навчально-методичних матеріалів та електронних посібників в програмі Microsoft Word, основами роботи з таблицями Microsoft Excel.

Особливої актуальності набуває набуття педагогами умінь і навичок щодо користування інформаційними ресурсами мережі Інтернет (пошук інформації в мережі, робота з електронною поштою, технологія спілкування в реальному часі, репрезентація власної інформації у вигляді Web-сторінок та Web-сайтів). Як справедливо відзначає А.Ю. Уваров : „... без Інтернет важко обійтися: він і джерело для покриття постійного дефіциту учбової інформації..., і середовище для „оприлюднення” одержаних результатів, і інструмент обміну поточною інформацією між педагогами ... Методичні знахідки і напрацювання кожного працюючого вчителя стають загальним надбанням усіх викладачів, оперативно одержують перевірку і апробацію колег. Складається „мережеве професійне співтовариство”, яке може вирости в дієвого посередника між педагогами і органами освіти, активно допомагати переходу школи до функціонування в умовах інформаційного суспільства” [9, с. 12].

Таким чином, розвиток інформаційної культури педагогів дозволить підвищити їх професійний рівень та рівень навчально-методичних матеріалів, покращити якість освітніх послуг на підставі поширення обміну досвідом з колегами з інших навчальних закладів за допомогою інформаційних технологій.

Інформатизація освіти дозволить реалізувати найважливіший напрямок модернізації української освіти – розвиток системи відкритої освіти. Остання

передбачає включення учня (студента) в системи інформаційних баз даних, подолання просторово-часових обмежень у роботі з різним джерелами інформації.

Основними принципами відкритої освіти є:

- безконкурсний вступ у вищі навчальні заклади;
- відкрите планування навчання, тобто свобода вироблення індивідуальної програми навчання шляхом вибору із системи курсів;
- свобода у виборі часу, місця та темпу навчання;
- реалізація безперервної професійної освіти, при якій за допомогою сільових технологій здійснюється доставка знань тому, хто навчається;
- вільний розвиток індивідуальності, ініціативи та творчих здібностей тих, хто навчається.

Основними технологіями, за допомогою яких реалізується відкрита освіта, є дистанційні, інформаційні, сільові, інноваційні та кейс- освітні технології навчання.

Зарубіжний досвід свідчить, що в розвинених країнах відкрита освіта розвивається в межах відкритих та віртуальних університетів. Відкриті університети спираються в основному на навчальне телебачення. Так, у США навчальні курси студентам надають чотири освітніх канали системи публічного телебачення [10, с. 291]. Віртуальні університети являють собою гіпотетичні навчальні заклади, що існують в інформаційному освітньому середовищі. Практика функціонування відкритих віртуальних університетів показує, що найбільш ефективним є їх створення на основі міжвузівської співпраці в області дистанційної освіти. При цьому можуть створюватись віртуальні університети двох типів: територіальні віртуальні університети, що об'єднують вищі навчальні заклади, розташовані в одному регіоні; віртуальні університети за напрямками навчання, тобто ті, що об'єднують однопрофільні навчальні заклади (економічні, юридичні, технологічні тощо).

Лідером віртуальної освіти вважається США, де за даними Business Week, більше двох тисяч американських коледжів та університетів пропонують віртуальну освіту. Основним мотиваційним фактором розвитку віртуальної освіти є її дешевизна порівняно з навчанням за очною та заочною формами навчання (навчання он-лайн коштує в 2-4 рази дешевше).

Сьогодні через мережу Інтернет надається п'ята частка всіх освітніх послуг. За прогнозами Американської асоціації освітніх досліджень до 2010 року дві третини загального світового обсягу освітніх послуг надаватимуться дистанційно. Нині в мережі Інтернет навчається біля 100 млн. осіб, в той час як чисельність очних студентів у всьому світі складає 97 млн. осіб. Наприклад, за системою дистанційної освіти в США навчається сьогодні більше одного мільйона студентів. В Англії більше половини магістерських програм реалізується з використанням технологій дистанційної освіти. У Франції Національний центр дистанційної освіти об'єднує 400 тис. користувачів із 120 країн світу. В цьому Центрі нагромаджено 2,5 тис. електронних курсів. В освітньому процесі Центру приймають участь 5000 викладачів [10, с. 293].

Інформатизація освіти на основі інформаційних технологій навчання здатна суттєво підвищити якість освіти, оскільки вона слугує основою вільного доступу учнів (студентів) до актуальної інформації в різних галузях знань. Крім того, використання інформаційних технологій в освіті дозволить подолати протистояння природнонаукового та гуманітарного знання шляхом переходу до мислення нового типу, яке сьогодні визначається як комунікаційно-діалогічне. В світі виникає нова ідеологія – ідеологія комунікації, яка здатна забезпечити завдання управління справами будь-якого із суспільств, незалежно від специфіки його історичного та соціального розвитку [11, с. 38].

Однією з основних переваг використання інформаційних технологій навчання є надання учням (студентам) можливості багатократного відтворення навчального матеріалу в зручний для них час з метою його повного засвоєння.

Використання інформаційних технологій в освітній сфері якісно змінює технологію одержання нового знання: відбувається індивідуалізація навчання за допомогою автоматизованих навчальних програм.

Крім того, в результаті застосування інформаційних технологій в освіті значно підвищується ефективність засвоєння знань. Це є наслідком того, що навчання здійснюється на підставі інтелектуального партнерства комп'ютера та учня (студента). При цьому інструменти пізнання базуються на інтелекті учня (студента), а не комп'ютера. Тому відповідальність за планування та самоконтроль процесу навчання покладається на того, хто навчається.

Основними цілями впровадження інформаційних технологій навчання є: забезпечення доступності освіти кожному незалежно від його місцезнаходження, економічних, соціальних та інших умов; підвищення якості освіти шляхом систематичного оновлення змісту навчання, удосконалення форм і методів навчання, створення ефективних систем контролю знань.

Сутність модернізації освіти на підставі впровадження інформаційних технологій навчання – створення в навчальних закладах єдиного інформаційно-освітнього середовища, що базується на сучасних сіткових технологіях. Таке інформаційно-освітнє середовище має сприяти розвитку інноваційних освітніх технологій, забезпечувати ефективну реалізацію принципів безперервної освіти та моделі дистанційної освіти, які дозволяють кожній людині формувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно з індивідуальними потребами в освітньому, професійному та кар'єрному розвитку.

Пріоритетними цілями формування інформаційно-освітнього середовища є:

- підвищення якості освіти через створення банку електронних навчальних матеріалів та умов для забезпечення широкого доступу до нього учнів (студентів) та викладачів;
- створення системи моніторингу та контролю знань учнів (студентів);
- розширення доступу до освіти широким верствам населення;
- сприяння формуванню у учнів (студентів) навичок до ефективної самоосвіти;
- підвищення ефективності моніторингу якості навчальних та навчально-методичних матеріалів, що використовуються в навчальному процесі;
- підвищення прозорості якості освітніх послуг шляхом розширення можливостей проведення незалежної експертизи навчальної діяльності.

Впровадження інформаційних технологій обумовлює наповнення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу такими компонентами:

- можливість вибору кожним учнем (студентом) індивідуальної траєкторії навчання;
- наявність електронних навчальних курсів, що дозволяють реалізовувати всі види та форми навчальної роботи;
- широкий спектр засобів контролю знань (контрольні завдання, тести), які реалізуються за допомогою спеціально розроблених комп'ютерних програм.

Використання інформаційних технологій дозволяє оптимізувати організацію навчального процесу шляхом створення технічних умов для постійного оновлення змісту навчання відповідно з темпами оновлення інформації, підвищення наочності інформації (загальновідомим є факт, що 80 % інформації сприймається за допомогою зору) та, відповідно, зменшення витрат часу на засвоєння інформації.

Впровадження інформаційних технологій створює передумови для розвитку глобальної системи дистанційного навчання. Розвиток дистанційної освіти є вирішальним чинником розвитку єдиного освітнього простору, як на державному, так і на світовому рівні. Крім того, дистанційна освіта вирішує надзвичайно важливе завдання – забезпечення рівного доступу до освіти.

В Україні вже зроблено перші кроки на шляху до розвитку дистанційної освіти. В 2001 р. на базі Національного технічного університету України, „Київський політехнічний інститут” був створений Український центр дистанційної освіти. Даний Центр, залучаючи провідних фахівців з навчальних закладів вже розробив 60 курсів з різних дисциплін. Необхідно відзначити, що розробка курсів дистанційного навчання є складною роботою з методичної точки зору. На світовому ринку розробка одного такого курсу оцінюється від 15 до 30 тис. американських доларів [12, с. 140].

Проте в Україні ще існує багато перешкод на шляху розвитку дистанційної освіти. Зокрема, в Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні відзначено, що в нашій державі, по-перше, ще не створено нормативно-правову базу, відповідно з якою дистанційна освіта була б рівноцінною формою навчання поряд з очною, заочною та екстернатом; по-друге, вітчизняні телекомунікаційні мережі мають малу пропускну здатність [13].

Відповідно з Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за педагогічними та інформаційними технологіями дистанційного навчання. При цьому визначено:

– педагогічні технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи студентів з структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді;

– інформаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [13].

Розвиток дистанційної форми навчання сприяє: підвищенню якості освітніх послуг; диверсифікації освітніх послуг та продуктів в сфері освіти; розвитку конкуренції між навчальними закладами; створенню умов для навчання тих категорій населення, що не мають можливості здобувати освіту за очною або заочною формами навчання (інваліди, мігранти, військовослужбовці та ін.).

Ефективним методом реалізації дистанційної форми навчання є Інтернет-технології. Основу технології дистанційного навчання складають спеціально розроблені комп'ютерні технології, що забезпечують навчання в межах навчальної дисципліни за індивідуальними програмами. Всі програми дистанційного навчання будують за принципом модульності. Це дозволяє забезпечити якісне індивідуальне навчання.

Дистанційна освіта передбачає використання різноманітних навчальних курсів та технологій, основними з яких є:

– комп'ютерні конференції, які можуть проводитися в двох режимах: синхронному режимі (on-line), тобто ті, що відбуваються в режимі реального часу; асинхронному режимі (off-line), що здійснюються через електронне листування чи шляхом проведення форумів;

– інтегровані навчальні пакети, які дозволяють скласти карту навчальних планів, надавати навчальні курси та контролювати рівень досягнень учня (студента) шляхом тестування;

– віртуальні навчальні класи, які працюють на базі спеціального обладнання, що забезпечує передачу відеозображень, звуку та тексту за комп'ютерними мережами.

Таким чином, розвиток дистанційної форми навчання потребує створення на рівні навчального закладу інфраструктури доставки навчальних матеріалів. Така інфраструктура повинна включати наступні елементи: сітьовий web-сервер; індивідуальна (групова) навчальна програма; електронна бібліотека; навчальні відеоматеріали; комп'ютерні програми навчального характеру; засоби контролю та діагностики знань.

Розвиток дистанційної форми навчання дозволить: забезпечити в повному обсязі процес самоосвіти та виконання самостійної роботи в інтерактивному режимі; оперативно забезпечувати індивідуалізацію та диференціацію навчальної діяльності учнів (студентів); уникнути психологічних проблем студентів в процесі контролю, адже контроль знань не пов'язаний з особистістю педагога; здійснювати негайну корекцію знань.

Таким чином, виникнення та інтенсивний розвиток інформаційних комп'ютерних технологій вимагають адекватного реагування системи освіти на них. Системі освіти як соціальному інституту, призначеному для підготовки людей до життєдіяльності через передачу знань, умінь, норм діяльності, культурних цінностей, необхідно трансформуватися відповідно з вимогами інформатизації.

Реформування української освіти в умовах становлення інформаційного суспільства ініціює розробку нових педагогічних інформаційних технологій, комп'ютеризацію навчальних процесів, інтеграцію традиційних навчально-методичних матеріалів і посібників з їх електронними версіями. Головним завданням освіти стає надання навичок роботи з інформацією, перетворення її в знання. Отже, провідним ідеологічним принципом освіти має стати принцип комунікації, який передбачає, що навчальні заклади покликані формувати компетентність тих, хто навчається, в області оперування інформацією та перетворенні її в знання. Завданням сучасної освіти є створення інформаційних технологій навчання будь-якій дисципліні, сучасне оснащення навчального процесу, розробка та впровадження авторських методик викладання за допомогою сучасних інформаційних засобів.

Крім того, в умовах розвитку глобального інформаційного простору та посилення інтенсивності інформаційних потоків планування та прогнозування освітніх процесів, їх ефективність визначається інтенсивністю інформаційного обміну між різними компонентами системи освіти. Тому пріоритетним напрямком розвитку системи освіти стає розвиток єдиного інформаційного простору на підставі створення інформаційних освітянських мереж. Реалізація цього напрямку набуває особливої актуальності в зв'язку з посиленням інтеграційних процесів в освітній галузі. Тому наявність інформаційних освітянських мереж сьогодні розглядається як дієвий інструмент інформаційно-педагогічного забезпечення вітчизняних освітян.

Висновки. В умовах перетворення інформації в стратегічний ресурс, який визначає розвиток як окремої особистості, так і суспільства загалом, пріоритетним напрямом реформування освіти є інформатизація як механізм, що забезпечує реалізацію принципу безперервності освіти, підвищення інформаційної культури та інформаційної компетентності індивідів, розширення доступності освіти та підвищення її якості.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка організаційно-економічного механізму інформатизації освітньої сфери.

Список літератури

1. Меморандум непрерывного образования Европейского Союза [Электронный ресурс] // Адукатор. – № 2(8). – 2006. – Режим доступа к журналу: http://adukatar.net/wp-content/uploads/2009/12/Adu_8_Pages_24-27.pdf.
2. Прокудин Д. Е. Проблемы использования информационных технологий в системе образования в условиях современного информационного общества / Д.Е. Прокудин // Технологии информационного общества: тезисы Всероссийской объединенной конференции. – СПб.: Санкт-Петербургский государственный ун-т, 2003. – С. 51-55.
3. Колин К. К. Фундаментальные основы информатики: социальная информатика : [учеб. пособие для вузов] / К. К. Колин. – М. : Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2000. – 350 с.
4. Семеновкер Б. А. Информационная культура: от папируса до компактных оптических дисков / Б. А. Семеновкер // Библиография. – 1994. – № 1. – С. 12-20.
5. Колин К. К. Глобальные проблемы информатизации общества / К. К. Колин // Вестник высшей школы. – 2000. – № 6. – С. 12-16.
6. Оленева С. М. Информационная культура общества : [монография] / С. М. Оленева. – Новосибирск : НГАЭиУ, 2001. – 356 с.
7. Семенюк Э. П. Технологический этап научно-технической революции и информатика / Э. П. Семенюк // НТИ. Сер. 1. – 1995. – № 1. – С. 1-9.
8. Вохрышева М. Г. Формирование науки об информационной культуре / М. Г. Вохрышева // Проблемы информационной культуры – 1997. – Вып. 6. Методология и организация информационно-культурологических исследований. – С. 48-63.
9. Уваров А. Ю. Интернет в школе: смена парадигмы / А. Ю. Уваров // Информатика и образование. – 2001. – № 3. – С. 12-18.
10. Kivinen O. Higher education, Mobility and Inequality: Finnish case / O. Kivinen, R Rinne // Oxford. European I. of education. – 1996. – № 3. – P. 289-310.
11. Колин К. К. Россия на пути в информационное общество / К. К. Колин // Библиоковедение. – 2000. – № 3. – С. 34-40.
12. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В.С. Журавський. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
13. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена постановою Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2000 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

Olga Komarova

Kirovograd national technical University

Ways of development of education in the formation of information society

The purpose of the article is to determine the priority of the principles, objectives and directions of development of information education sphere as a mechanism to form a unified educational information environment, information culture and information competence of all participants in the educational process.

The article states that in the conditions of information society the basic principle of education is its continuity. Proved that the development of a new paradigm of education is realized through the mechanism of informational educational sphere The basic goals, tasks and priority directions of Informatization of education.

Influence of implementation of priority information education on the formation of information culture and information competence of all participants in the educational process. Determined that the computerization of the educational sphere will contribute to the development of open and distance education. It was established that the modernization of education based on information technology training will ensure formation of a single information-educational environment.

The study has been proved that in a transformation of information into a strategic resource that determines the development of the individual as well as society in general, a priority of reforming education informatization is as a mechanism to realize the principle of continuity of education, improving information culture and information competence of individuals and enhance access to education and improving its quality.

education, information society, information, information competence, information culture

Одержано 31.03.14